

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Затверджено
на засіданні кафедри
«Менеджмент, публічне управління та HR-технології»
прот. № 1 від 18.09.2023 р.

Силабус

**Міжнародні кредитно-розрахункові та
валютні операції та міжнародний маркетинг**

**Блок «МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ
ОПЕРАЦІЇ»**

2023 / 2024 навчальний рік

освітній рівень другий (магістр)
галузь знань 07 Управління і адміністрування
спеціальність 073 Менеджмент
освітня програма: Менеджмент організацій і адміністрування

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua/>

**Спікер курсу - Крихтіна Юлія Олександрівна (д-р наук з держ.упр,
професор)**

Контакти: 38 (057) 730-10-46, e-mail: kryhtina@kart.edu.ua
м. Харків, пл. Фейєрбаха, 7, ауд. 3.406

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу –
<http://rasp.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua/>

Час та аудиторія проведення занять: відповідно до розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/faculty>

Завданням менеджера зовнішньоекономічної діяльності є здійснення правильного вибору між існуючими формами валютних розрахунків з метою отримання коштів за найменшою ціною або отримання найбільш високого доходу від їх продажу за мінімізації валютного ризику.

Метою викладання навчальної дисципліни “Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції” формування у студентів свідомої причетності до поглиблення інтеграції України в світове співтовариство через уміння здійснювати кредитно-розрахункові та валютні операції.

Завдання навчальної дисципліни, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є: засвоєння студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок виконання кредитно-розрахункових та валютних операцій, що здійснюються при обслуговуванні зовнішньоекономічної діяльності експортерів та імпортерів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: сутність, головні теоретичні та практичні аспекти здійснення міжнародних кредитних, розрахункових та валютних операцій на рівні держави, галузі та підприємства.

До дисциплін, що забезпечують викладання даного курсу можна віднести наступні:

Курс «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» є одним із системоутворюючих у процесі формування компетенцій сучасного менеджера, який має теоретичне, методичне і одночасно прикладне значення.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-сміслову компетентність (набуття знань про технології здійснення валютних операцій, різних форм міжнародних розрахунків);

2. Навчально-пізнавальну компетентність (здатність до застосування кредитних методів підтримки зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких структур; знання технології здійснення валютних операцій, різних форм міжнародних розрахунків; загальноприйняті міжнародні правила, що застосовуються банками при обслуговуванні суб'єктів ЗЕД);

3. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу та прогнозування розвитку національного та світових валютних ринків за допомогою сучасних інформаційних технологій);

4. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проєктів в області супроводження міжнародних розрахунків, використовуючи новітні інформаційні технології);

5. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до вирішення задач, що потребують вирішення).

6. Професійні компетентності (здатність аналізувати функціонування та прогнозувати розвиток світових валютних ринків; здатність аналізувати функціонування та прогнозувати розвиток національного валютного ринку; здатність обслуговувати валютні рахунки клієнтів; здатність аналізувати та оформляти документи у зовнішньоторговельних операціях; здатність обирати відповідно до ситуації спосіб платежу у міжнародних операціях; здатність проводити документарні розрахунки; здатність проводити недокументарні розрахунки; здатність супроводжувати міжнародні розрахунки і валютні операції клієнтів)

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо вас цікавить питання організації міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій, ви хочете дізнатися яким чином здійснюється вибір способу платежу у міжнародних операціях, хочете вміти аналізувати та оформляти документи у зовнішньоторговельних операціях, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Цей курс, який вивчається з лютого по червень дає студентам глибоке розуміння щодо особливостей проведення міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій.

Курс складається з п'яти лекцій та чотирьох практичних занять. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Результатом навчання є вміння реалізувати технології здійснення валютних операцій, різних форм міжнародних розрахунків, використовувати загальноприйняті міжнародні правила, що застосовуються банками при обслуговуванні суб'єктів ЗЕД

Практичні заняття курсу передбачають вивчення прийомів та методів аналізу міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій із застосуванням інструментарію економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій. Виконання завдань супроводжується зануренням у

суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету у розділі «Дистанційне навчання» (<http://do.kart.edu.ua/course/view.php?id>), поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Дистанційне навчання з курсу містить календарний план, методичні рекомендації, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу.

Теми курсу. Для заочної форми навчання

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
	2	Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій. Конвертованість валют.	2	Методика визначення валютних курсів. Класифікатор валют НБУ. Аналіз платіжних балансів країн світу. Визначення валютного курсу «спот». Розрахунок форвардних крос-курсів та ефективності форвардних угод.
	2	Платіжний баланс країни. Еволюція розвитку валютних систем	2	Техніка здійснення валютного «свопу» для базової валюти. Методика прийняття рішення за валютним опціоном. Ефективність ф'ючерсних угод. Експортний факторинг. Форфейтинг.
	2	Валютні операції «спот». Форвардні валютні операції. Валютні операції «своп».	2	Відкриття та ведення валютних рахунків юридичних осіб –нерезидентів. Перекази через систему СВІФТ. Ризики при здійсненні міжнародних розрахунків.
	2	Операції - валютні опціони та валютні ф'ючерси. Фінансування та кредитування експортно-імпортних операцій	2	Методика визначення валютних курсів. Класифікатор валют НБУ
	2	Система валютних рахунків. Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків. Страхування валютного ризику.		

В якості індивідуальних завдань передбачено виконання студентами курсової роботи.

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Екзамен:

- Студент складає екзамен за переліком питань (Додаток 1).

Організація виставлення екзаменаційної оцінки та умови її покращення наведені у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів. (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>)

Програмні результати навчання:

- 1 Розуміти організацію міжнародних розрахункових операцій
- 2 Ідентифікувати особливості здійснення кредитування зовнішньоторговельних операцій
- 3 Аналізувати ризики в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях та знаходити шляхи їх мінімізації
- 4 Аналізувати технології здійснення валютних операцій, різних форм міжнародних розрахунків

- 5 Розуміти загальноприйняті міжнародні правила, що застосовуються банками при обслуговуванні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності
- 6 Володіти технологією здійснення валютних операцій
- 7 Аналізувати та визначати ефективність кредитно-розрахункових операцій
- 8 Використовувати методи хеджування валютних ризиків

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

1. Що слід розуміти під терміном «валюта»?
2. Які складові національної валютної системи?
3. Дайте визначення світової валютної системи?
4. Які характерні риси Паризької системи золотого стандарту?
5. Охарактеризуйте Генуезьку систему золото-дев'язного стандарту?
6. Назвіть основні принципи функціонування Бреттон-Вудської валютної системи?
7. Охарактеризуйте основні положення Кінгстонської валютної системи?
8. Дайте визначення валютної політики.
9. Що таке валютне регулювання?
10. Які особливості валютного демпінгу?
11. Назвіть характерні особливості облікової та дев'язної політики.
12. Розкажіть про використання девальвації та ревальвації.
13. Що таке світові фінансові потоки і через які ринки здійснюється їх рух?
14. Що таке світові фінансові центри і де вони розташовані?
15. Що таке «офшорні» зони?
16. У чому особливості застосування валютних обмежень?
17. Коли застосовується валютна блокада?
18. Яка мета застосування захисних валютних застережень?
19. Які особливості сучасних валютних ринків?
20. Які інструменти операцій використовуються на валютних ринках?
21. Які основні види валютних операцій?
22. У чому відмінність валютних операцій «спот» і «форвард»?
23. Чим відрізняються валютні ф'ючерси від форвардних операцій?
24. Які джерела попиту і пропозиції на світових ринках золота?
25. У чому особливості функціонування світових ринків золота?
26. Від яких чинників залежить ціна золота?
27. Що таке міжнародні розрахунки?
28. В чому різниця між рахунками «лоро» і «ностро»?
29. Які гроші використовуються в міжнародних розрахунках?
30. Яка роль банків в міжнародних розрахунках?
31. Які валютно-фінансові і платіжні умови зовнішньоекономічних операцій?
32. В чому виявляється взаємозв'язок міжнародних валютних, кредитних і розрахункових операцій?
33. В чому полягають відмінності міжнародних розрахунків від внутрішніх? Проти яких документів вони здійснюються?

34. Перерахуйте фінансові і комерційні документи.
35. В чому відмінності акредитивної і інкасової форм розрахунків? В чому їх переваги і недоліки?
36. Які принципи класифікації акредитивів?
37. Які міжнародні розрахунки здійснюються у формі банківського переказу?
38. Чому в міжнародній практиці обмежується сума авансового платежу?
39. Яка схема використання тратт в міжнародних розрахунках?
40. Чи є пластикові картки грошима?
41. Що таке світовий ринок позикових капіталів і яка його структура?
42. Що таке сек'юритизація?
43. Які інструменти операцій застосовуються на світовому ринку позикових капіталів?
44. Які форми єврокредитів?
45. Що таке комерційні ризики в міжнародних валютно-кредитних і фінансових відносинах і їх види?
46. Чим відрізняється комерційний кредит від фінансового?
47. Яку форму кредиту використовують на утримання державного апарату?
48. Чому лізинг вважається формою кредитування?
49. Чим відрізняється факторинг та форфетинг?
50. Що спільного між факторингом та форфетингом?